

Ngành báo chí truyền hình

MỤC LỤC

Lời nói đầu	7
NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ TRUYỀN HÌNH	17
1, Khái niệm	8
2, Đặc trưng của truyền hình	10
3, Đặc điểm của báo chí truyền hình và sản phẩm của truyền hình.	12
4, Những yếu tố cơ bản trong truyền hình	13
NGUYÊN LÝ TRUYỀN HÌNH	34
1, Nguyên lý truyền hình	19
2, Các thiết bị truyền hình	21
LỊCH SỬ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TRUYỀN HÌNH	45
1. Truyền hình thế giới.	32
2, Truyền hình Việt Nam	41
CHỨC NĂNG CỦA BÁO CHÍ TRUYỀN HÌNH	58
1, Khái niệm về chức năng	46
2. Các chức năng của báo chí truyền hình	46
KỊCH BẢN VÀ KỊCH BẢN TRUYỀN HÌNH	90
1. Khái niệm về kịch bản	59
2, Nguồn gốc kịch bản	61
3, Những đặc trưng và yếu tố của kịch	62
4, Kịch bản điện ảnh	67
5, Kịch bản điện ảnh	75

6, Kịch bản truyền hình	79
SẢN XUẤT CHƯƠNG TRÌNH TRUYỀN HÌNH	97
1, Chương trình truyền hình trực tiếp	91
2, Loại chương trình sản xuất qua băng từ	94
CHƯƠNG TRÌNH TRUYỀN HÌNH	105
1, Khái niệm	98
2, Kế hoạch và các yếu tố xây dựng chương trình	101
Một số mô hình sản xuất chương trình truyền hình	278
CẦU TRUYỀN HÌNH	124
1, Vai trò của các chương trình truyền hình trực tiếp	107
2, Nguyên lý cầu truyền hình	109
3, Đặc điểm của chương trình Cầu truyền hình	112
4. Quá trình chuẩn bị một chương trình Cầu truyền hình	114
5. Thực hiện ghi hình và phát sóng	120
TIN TRUYỀN HÌNH	145
1, Khái quát chung về tin	125
2. Viết tin như thế nào?	126
3. Cấu trúc viết tin	129
4. Các dạng tin	133
5, Tin truyền hình	136

PHỎNG VẤN TRUYỀN HÌNH	165
1, Khái niệm phỏng vấn	146
2, Các dạng phỏng vấn	147
3, Phương pháp, kỹ năng phỏng vấn	149
4, Phỏng vấn truyền hình	151
5, Phương pháp thực hiện phỏng vấn truyền hình	157
6, Nghệ thuật phỏng vấn truyền hình	160
7, Kịch bản phỏng vấn truyền hình	162
PHÓNG SỰ TRUYỀN HÌNH	192
1. Sơ lược sự hình thành và phát triển của phóng sự	166
2, Khái niệm và đặc trưng của phóng sự truyền hình	169
3, Vai trò và các dạng kịch bản phóng sự truyền hình	176
4, Các loại phóng sự truyền hình	179
5. Quy trình thực hiện phóng sự truyền hình	182
6. Phân biệt phóng sự truyền hình với một số thể loại khác.	188
BÌNH LUẬN TRUYỀN HÌNH	213
1, Khái niệm	193
2, Bình luận trên truyền hình	195
3, Đặc điểm và các yếu tố của bình luận truyền hình	200
4, Các dạng bình luận truyền hình	201
5, Kịch bản bình luận truyền hình	206
6, Quy trình thực hiện bình luận truyền hình	207
KÝ SỰ TRUYỀN HÌNH	229
1, Những vấn đề chung về ký	214
2, Phân biệt ký sự truyền hình với một số thể loại khác	217

3, Các dạng ký sự truyền hình	220
4, Sáng tạo tác phẩm ký sự truyền hình	224
PHIM TÀI LIỆU TRUYỀN HÌNH	261
1, Khái niệm	230
2, Sự ra đời và phát triển của phim tài liệu	235
3, Chức năng của phim tài liệu truyền hình.	237
4, Điểm khác nhau giữa phim tài liệu truyền hình và phim tài liệu điện ảnh	238
5, Những điểm phim tài liệu truyền hình được kế thừa từ phim tài liệu điện ảnh	245
6, Các thể loại phim tài liệu truyền hình	247
7, Các phương pháp khai thác chất liệu	249
8, Các yếu tố trong kịch bản phim tài liệu truyền hình	250
9, Kết cấu và bố cục kịch bản phim tài liệu truyền hình	252
10, Lời bình	257
11, Phong cách	261
CÁC THUẬT NGỮ SỬ DỤNG TRONG TRUYỀN HÌNH	272
TÀI LIỆU THAM KHẢO	283
PHỤ LỤC	

Lời nói đầu

Truyền hình là một loại hình truyền thông đại chúng chuyên tải thông tin bằng hình ảnh và âm thanh về một vật thể hoặc một cảnh đi xa bằng sóng vô tuyến điện.

Truyền hình xuất hiện vào đầu thế kỷ thứ XX và phát triển với tốc độ như vũ bão nhờ sự tiến bộ của khoa học kỹ thuật và công nghệ, tạo ra một kênh thông tin quan trọng trong đời sống xã hội. Ngày nay, truyền hình là phương tiện thiết yếu cho mỗi gia đình, mỗi quốc gia, dân tộc. Truyền hình trở thành vũ khí, công cụ sắc bén trên mặt trận tư tưởng văn hóa cũng như lĩnh vực kinh tế xã hội. Ở thập kỷ 50 của thế kỷ XX, truyền hình chỉ được sử dụng như là công cụ giải trí, rồi thêm chức năng thông tin. Dần dần truyền hình đã trực tiếp tham gia vào quá trình quản lý và giám sát xã hội, tạo lập và định hướng dư luận, giáo dục và phổ biến kiến thức, phát triển văn hóa, quảng cáo và các dịch vụ khác.

Sự ra đời của truyền hình đã góp phần làm cho hệ thống truyền thông đại chúng càng thêm hùng mạnh, không chỉ tăng về số lượng mà còn tăng về chất lượng. Công chúng của truyền hình ngày càng đông đảo trên khắp hành tinh. Với những ưu thế về kỹ thuật và công nghệ, truyền hình đã làm cho cuộc sống như được cô đọng lại, làm giàu thêm ý nghĩa, sáng tỏ hơn về hình thức và phong phú hơn về nội dung.

Ngày 7/9/1970 là ngày phát sóng đầu tiên của chương trình truyền hình Việt Nam. Thấm thoát đã 35 năm. Ngày 7/9 trở thành ngày kỉ niệm truyền thống của truyền hình Việt Nam. Từ ngày ấy đến nay, truyền hình Việt Nam đã trưởng thành nhanh chóng và có những tiến bộ vượt bậc. Từ phát hình đen trắng chuyển sang phát hình màu, từ phát thử nghiệm chương trình 4 giờ/ ngày vào ban đêm, đến năm 1995 phát 10 giờ/ ngày; đến nay Đài Truyền hình Việt Nam phát với tổng số thời lượng là 200 giờ/ ngày trên 5 kênh VTV1, VTV2, VTV3,

VTV4, VTV5 cùng với 4 kênh truyền hình cáp hữu tuyến và 64 đài phát thanh - truyền hình địa phương. Ngành truyền hình Việt Nam đã có nhiều nỗ lực vượt bậc nhằm cải tiến, nâng cao chất lượng các chương trình truyền hình, đáp ứng nhu cầu thông tin ngày càng cao của công chúng. Truyền hình Việt Nam còn chú trọng đẩy mạnh việc đào tạo đội ngũ cán bộ, công nhân viên, cán bộ kỹ thuật, đặc biệt là đội ngũ phóng viên, biên tập nhằm nâng cao tính chuyên nghiệp và sự quy chuẩn của đội ngũ người làm truyền hình hiện đại.

Như vậy, cùng với sự phát triển của các loại hình truyền hình, việc nâng cao chất lượng thông tin trên truyền hình ngày càng trở nên cấp thiết. Tuy nhiên, ở Việt Nam các tài liệu nghiên cứu về lý luận và thực hành truyền hình phục vụ cho công tác nghiên cứu, giảng dạy và học tập ở các trường, khoa còn quá ít ỏi, chưa có hệ thống, chưa tương xứng với sự phát triển của truyền hình.

Báo chí truyền hình là môn học cơ sở trong chương trình đào tạo về lý luận và nghiệp vụ truyền hình tại Khoa Báo chí – Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội. Nhằm giúp cho người dạy và người học có thêm căn cứ khoa học để thực hiện tốt nhiệm vụ của mình, chúng tôi biên soạn bài giảng về lý luận và thực hành Báo chí truyền hình, trên cơ sở các bài giảng của giảng viên về môn học này từ các khóa K36 (khóa 1 của Khoa Báo chí, 1991) đến nay. Tập bài giảng này tập trung trình bày các vấn đề của báo chí truyền hình như: vị trí, vai trò; lịch sử ra đời phát triển của truyền hình; khái niệm, đặc trưng; nguyên lý của truyền hình; chức năng xã hội của truyền hình; kịch bản và kịch bản truyền hình; quy trình sản xuất chương trình truyền hình; các thể loại báo chí truyền hình; các thuật ngữ truyền hình; phần phụ lục kèm theo các dạng kịch bản theo thể loại và chương trình truyền hình.

Trong tập bài giảng này, chúng tôi sử dụng các nguồn tài liệu của nước ngoài về truyền hình như Mỹ, Anh, Pháp, Nhật Bản, Nga, Đức, Singapo, Australia, Trung Quốc,... và một số tài liệu của các đồng nghiệp, một số luận văn, khóa luận tốt nghiệp, đề tài nghiên cứu khoa học của sinh viên, học viên

cao học Khoa Báo chí - Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội; một số băng tư liệu về các thể loại, chương trình truyền hình đã được phát trên Đài THVN và các đài địa phương từ 1995 đến nay.

Tuy nhiên, do những hạn chế về tư liệu và băng hình cũng như trình độ hiểu biết của tác giả bài giảng Báo chí truyền hình không tránh khỏi những khiếm khuyết nhất định, rất mong được sự đóng góp ý kiến quý báu và bổ ích của các đồng nghiệp và các bạn trong và ngoài trường.

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ TRUYỀN HÌNH

1, Khái niệm

Hệ thống các phương tiện truyền thông đại chúng (Mass Communication), hay Mass Media gồm có báo in, báo phát thanh, báo truyền hình, báo điện tử phát trên mạng Internet, sản phẩm thông tin của chúng có tính định kỳ hết sức đa dạng và phong phú. Bên cạnh đó còn có những sản phẩm không định kỳ của truyền thông như các ấn phẩm của ngành xuất bản, các phương pháp truyền thông trực tiếp như: tuyên truyền miệng, quảng cáo,... Nội dung và tính chất thông tin đều mang tính phổ cập và có phạm vi tác động rộng lớn trên toàn xã hội.

Thuật ngữ truyền hình (Television) có nguồn gốc từ tiếng Latinh và tiếng Hy Lạp. Theo tiếng Hy Lạp, từ “Tele” có nghĩa là "ở xa" còn “videre” là "thấy được", còn tiếng Latinh có nghĩa là xem được từ xa. Ghép hai từ đó lại “Televidere” có nghĩa là xem được ở xa. Tiếng Anh là “Television”, tiếng Pháp là “Television”, tiếng Nga gọi là “Телевидение”. Như vậy, dù có phát triển bất cứ ở đâu, ở quốc gia nào thì tên gọi truyền hình cũng có chung một nghĩa.

Truyền hình xuất hiện vào đầu thế kỉ thứ XX và phát triển với tốc độ như vũ bão nhờ sự tiến bộ của khoa học kỹ thuật và công nghệ, tạo ra một kênh thông tin quan trọng trong đời sống xã hội. Ngày nay, truyền hình là phương tiện thiết yếu cho mỗi gia đình, mỗi quốc gia, dân tộc. Truyền hình trở thành công cụ sắc bén trên mặt trận tư tưởng văn hóa cũng như các lĩnh vực kinh tế - xã hội, an ninh, quốc phòng.

Ở thập kỉ 50 của thế kỉ XX, truyền hình chỉ được sử dụng như là công cụ giải trí, rồi thêm chức năng thông tin. Dần dần truyền hình đã trực tiếp tham gia vào quá trình quản lý và giám sát xã hội, tạo lập và định hướng dư luận,

giáo dục và phổ biến kiến thức, phát triển văn hóa, quảng cáo và các dịch vụ khác.

Sự ra đời của truyền hình đã góp phần làm cho hệ thống truyền thông đại chúng càng thêm hùng mạnh, không chỉ tăng về số lượng mà còn tăng về chất lượng. Công chúng của truyền hình ngày càng đông đảo trên khắp hành tinh. Với những ưu thế về kỹ thuật và công nghệ truyền hình đã làm cho cuộc sống như được cô đọng lại làm giàu thêm ý nghĩa, sáng tỏ hơn về hình thức và phong phú hơn về nội dung.

Xét theo góc độ kỹ thuật truyền tải có truyền hình sóng (wireless TV) và truyền hình cáp (CATV). Xét dưới góc độ thương mại có truyền hình công cộng (public TV) và truyền hình thương mại (commercial TV). Xét theo tiêu chí mục đích nội dung, người ta chia truyền hình thành truyền hình giáo dục, truyền hình giải trí,.. Xét theo góc độ kỹ thuật có truyền hình tương tự (Analog TV) và truyền hình số (Digital TV)

Truyền hình sóng: (vô tuyến truyền hình- Wireless TV) được thực hiện theo nguyên tắc kỹ thuật như sau: hình ảnh và âm thanh được mã hóa dưới dạng các tín hiệu sóng và phát vào không trung. Các máy thu tiếp nhận các tín hiệu rồi giải mã nhằm tạo ra hình ảnh động và âm thanh trên máy thu hình (tivi). Còn sóng truyền hình là sóng phát thẳng, vì thế ăngten thu bắt buộc phải "nhìn thấy" được ăngten máy phát và phải nằm trong vùng phủ sóng thì mới nhận được tín hiệu tốt.

Từ những đặc điểm kỹ thuật trên, nên truyền hình sóng chỉ có khả năng đáp ứng nhu cầu của công chúng bằng các chương trình cho các đối tượng; không có khả năng đáp ứng mọi nhu cầu hay dịch vụ cá nhân.

Truyền hình cáp: (hữu tuyến – CATV- viết tắt tiếng Anh là Community Antenna Television) đáp ứng nhu cầu phục vụ tốt hơn cho công chúng. Nguyên tắc thực hiện của truyền hình cáp là tín hiệu được truyền trực tiếp qua cáp nối từ đầu máy phát đến từng máy thu hình. Từ đó, truyền hình cáp